

Nr 78.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för Birger Olof Lennart Löfberg från ersättningskyldighet; given Stockholms slott den 15 februari 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen anför t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Mossberg följande.

Jämlikt 1 § förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — i det följande benämnd militärsättningsförordningen — utgår ersättning av allmänna medel till värnpliktig, som under viss militärtjänstgöring skadas till följd av olycksfall. Vad i ersättning enligt nämnda förordning utgivits må av riksförsäkringsanstalten för statsverkets räkning enligt 13 § sökas åter av den, som vållat skadan.

Beträffande skadeståndsskyldighet för förare av motorfordon, som tillhöra eller nyttjas av staten, gällde intill den 1 juli 1939, att föraren, även om fordonet icke var försäkrat, åtnjöt samma frihet från regressanspråk från statens sida som om trafikförsäkring funnits. Detta innebar, att föraren blev skyldig ersätta staten skador av sådan natur, som skulle ha omfattats av trafikförsäkring, endast om han gjort sig skyldig till uppsåt eller grov vårdslöshet. Då emellertid trafikförsäkringen ej alltid omfattade skador å passagerare och ej heller skador å själva fordonet, kunde staten i vissa fall göra gällande regressanspråk mot förare även om endast lägre grad av vållande låg denne till last. I fråga om skador å militära fordon förekom understundom att förare, som enligt domstols beslut ålagts att till kronan utgiva ersättning för av honom vållad skada å dylikt fordon, hos Kungl. Maj:t anhöll att bliva befriad från den honom ålagda ersättningsskyldigheten, varefter Kungl. Maj:t, därest föraren ej uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet föranlett skadan, hos riksdagen gjorde härav föranledd framställning i ämnet.

Med tillämpning från och med den 1 juli 1939 föreskrev emellertid Kungl. Maj:t med riksdagen genom en den 22 juni 1939 utfärdad förordning (nr 286), att för skada i följd av trafik med staten tillhörigt motorfordon, motorredskap eller traktortåg staten finge av fordonets förare utkräva ersättning endast om denne förorsakat skadan uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet eller genom att han varit så påverkad av starka drycker, att han kunde antagas icke hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar, eller om han brukat fordonet utan lov. Vad sålunda stadgats skulle äga motsvarande tillämpning beträffande motorfordon, motorredskap och traktortåg, som innehades av staten med nyttjanderätt, varmed följde befogenhet att anställa förare å fordonet.

Den sålunda genomförda författningsändringen innebar avsevärda lättnader för förare av militära fordon. Några övergångsbestämmelser, varigenom de nya föreskrifterna förklarats skola vara tillämpliga även beträffande skador, som inträffat före den 1 juli 1939, hava icke meddelats och ej heller vid ärendets behandling ifrågasatts.

Det må erinras om att 1942 års riksdag (skrivelse nr 53) på förslag av Kungl. Maj:t (proposition nr 35) medgivit ett antal förare av staten tillhöriga motorfordon befrielse från dem åliggande ersättningsskyldighet i anledning av före den 1 juli 1939 genom vederbörande förares vållande inträffade skador.

Under senare hälften av september 1938 var en privat lastautomobil inlejd att med *chauffören Birger Olof Lennart Löfberg* såsom förare användas vid fälttjänstövningar i Kronobergs län. Under färd med bilen den 19 september 1938 å allmänna vägen Vislanda—Agunnaryd höll Löfberg vid ett tillfälle så långt åt vänster, att bilen med vänsterhjulen körde ned i diket. En på lastflaket sittande värnpliktig, förre handelsbiträdet Olof Sandell föll härvid av bilen och ådrog sig i fallet brott å vänstra lårbenshalsen.

Häradsrätten i Västra Väreuds domsaga fann genom utslag den 1 juni 1939 styrkt, att Löfberg vid olyckstillfället icke iakttagit den omsorg och varsamhet, som till förekommande av olycksfall betingats av omständigheterna, och dömde Löfberg att för ovarsamhet vid förande av automobil böta åtta dagsböter om en krona 50 öre. Häradsrätten fann vidare Sandell berättigad till gottgörelse för den honom tillfogade skadan. Enär det emellertid vore ostridigt, att inga som helst av personbefordran påkallade anordningar å bilen vidtagits och då denna försummelse uppenbarligen utgjort en bidragande orsak till olyckan, fann häradsrätten, att kronan måste anses hava ådragit sig skyldighet att solidariskt med Löfberg ersätta Sandell dennes skada. Häradsrätten förpliktade därför Löfberg och kronan att, vilkendera gälda gitte, utgiva skadestånd till Sandell för mistad arbetsförtjänst, sveda och värk m. m. med visst belopp. Vidare förklarade häradsrätten, att det enligt 13 § militärsättningsförordningen ålåg Löfberg att till riksförsäkringsanstalten återgälda vad anstalten jämlikt bestämmelserna i nämnda förordning utgivit till Sandell i anledning av den honom tillfogade skadan. Utslaget har i sistnämnda avseende vunnit laga kraft. Det kronan ålagda solidariska ansvaret har däremot upphävts genom Göta hovrätts utslag den 14 december 1939, vilket faststälts av Kungl. Maj:t den 28 mars 1941.

Riksförsäkringsanstalten har i anledning av Sandells skada till denne utgivit sjukpenning och livränta för tiden 18 oktober 1938—12 september 1944 med tillhoppa 3 603 kronor 21 öre samt ersatt läkar-, sjukhus- och andra dylika kostnader med tillhoppa 1 444 kronor 60 öre. Vidare har anstalten tillerkänt Sandell livränta för tiden 13 september 1944—12 september 1946 med 411 kronor 60 öre för år efter en beräknad nedsättning i arbetsförmågan med 35 procent och en uppskattad arbetsförtjänst av 1 764 kronor för år. Nu utgående livränta kan beräknas motsvara ett kapitalvärde av omkring 10 700 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 februari 1945 har Löfberg uppgivit, att han saknade utmättningsbara tillgångar och att hans inkomst endast räckte till nödortförlig försörjning av honom och hans familj, samt hemställt att bli befriad från honom på grund av olycksfallet åliggande ersättningskyldighet.

Rörande Löfbergs personliga och ekonomiska förhållanden utvisa handlingarna i ärendet följande.

Löfberg, som är gift och i äktenskapet har två barn, födda respektive 1941 och 1942, är anställd såsom chaufför hos en åkerifirma i Stockholm med en veckolön av omkring 99 kronor, därvid dyrtidstillägg inräknats. Hustrun har ingen inkomst. För bostaden, ett rum och kök, erlägger han en årshyra av 1 100 kronor, bränsletillägget inräknat. Han har erhållit ett statens bostättningslån, varå till betalning återstå ett par hundra kronor, vilken skuld han avbetalar med 35 kronor i kvartalet. Utmättningsförsök har verkställts hos Löfberg den 7 april 1941 för utfående av riksförsäkringsanstaltens dåvarande fordran. Härvid befanns, att Löfberg saknade utmättningsbara tillgångar. Någon ändring därutinnan har sedermera icke inträffat.

I ärendet hava riksförsäkringsanstalten och statskontoret avgivit utlåtanden.

Riksförsäkringsanstalten har, med hänsyn till vad som utrönts rörande

Löfbergs ekonomiska omständigheter, icke något att erinra mot bifall till Löfbergs framställning. Anstalten framhåller, att, därest trafikmissödet inträffat efter den 1 juli 1939, skadeståndsskyldighet gentemot anstalten ej skulle ha kommit att åvila Löfberg.

Statskontoret vill med hänsyn till tidigare prejudikat och föreliggande omständigheter icke motsätta sig, att statsverkets ifrågavarande fordran efterskänkes.

*Departements-
chefen.*

Av utredningen i ärendet får anses framgå, att därest ifrågavarande trafikolycka inträffat efter den 30 juni 1939 riks försäkringsanstalten med hänsyn till innehållet i förordningen den 22 juni 1939 (nr 286) icke kunnat utkräva ersättning av Löfberg för de förmåner, anstalten enligt militärsättningsförordningen utgivit till den vid trafikolyckan skadade Sandell. Med hänsyn härtill och till vad som upplysts beträffande Löfbergs ekonomiska ställning och honom åvilande försörjningsplikter finner jag starka billighets-skäl tala för att Löfberg befrias från skyldigheten att till kronan utgiva vad riks försäkringsanstalten i anledning av den Sandell drabbade skadan hittills utgivit eller i framtiden kan komma att få utgiva.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Birger Olof Lennart Löfberg må befrias från honom åliggande ersättningsskyldighet till riks försäkringsanstalten för vad anstalten i anledning av det Olof Sandell övergångna olycksfallet till Sandell utgivit eller kan komma att utgiva.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bengt Söderqvist.